

Пропозиції
до проекту Закону України «Про внесення змін до Цивільного кодексу
України щодо захисту та відновлення права територіальної громади на
спадкове майно до визнання його відумерлим»
*(реєстр. № 10351 від 18 грудня 2023 р.)**

Метою даного законопроекту є встановлення механізму захисту порушеного інтересу територіальної громади на спадкове майно та визначення способу відновлення права на спадкове майно за відсутності спадкоємців, та у разі продажу спадкового майна іншій особі до визнання його відумерлим.

Вважаємо за доцільне висловити наступні міркування.

1. На нашу думку, пропонована законопроектом частина шоста статті 1277 Цивільного кодексу України суперечить іншим частинам зазначеної статті, оскільки для виникнення права на компенсацію вартості спадкового майна спочатку необхідним є визнання судом спадщини відумерлою як підстави для набуття її у власність територіальною громадою.

2. Аналіз змісту ініційованої проектом частини шостої статті 1277 Цивільного кодексу України свідчить про її невідповідність принципу правової визначеності, що призведе до неоднозначного правозастосування або й неможливості її застосування. Йдеться про відсутність визначення суб'єкта, від якого територіальна громада має право отримати грошову компенсацію (продавець чи добросовісний набувач, чи обидва?).

3. Сумнівність запропонованої проектом норми вбачається також з позиції її ефективності, адже нею фактично узаконюється можливість вчинення правопорушення особою, яка не є спадкоємцем, внаслідок чого застосовується компенсація за незаконно продане майно, а відповідальність не передбачається. Виплата отриманих коштів за незаконно продані чужі речі, на нашу думку, не повинна розглядатися як понесення якихось негативних наслідків суб'єктом-продавцем, а, отже, не є відповідальністю. Разом з тим, пропонована норма непрямо стимулюватиме органи місцевого самоврядування не здійснювати облік майна на території місцевої ради, яке має визнаватися відумерлою спадщиною, не вживати заходів до охорони безхазяйного майна, зокрема і того, що потенційно є відумерлою спадщиною. Тобто стимулюватиме бездіяльність органів місцевого самоврядування щодо обліку, зберігання та охорони такого майна, яка вони зобов'язані здійснювати.

4. Варто також зауважити, що для вирішення правової ситуації, необхідність врегулювання якої обґрунтовується у пояснювальній записці до проекту, існує цивільно-процесуальний механізм захисту прав та інтересів суб'єкта і відповідні матеріальні гарантії реалізації, охорони та захисту майнових прав та інтересів.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*